

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Вченої ради

Навчально-наукового інституту
психології та соціального захисту

В. Карабин Василь КАРАБИН

" 02 " _____ вересня 2020 р.

ОК 1.2.9 УСНИЙ ДВОСТОРОННІЙ ПЕРЕКЛАД

ПРОГРАМА

навчальної нормативної дисципліни

підготовки бакалавр

спеціальності: 035 Філологія

освітня програма: Переклад з англійської мови

Львів
2020 рік

Розробник програми:

Марія Іванченко, доцент кафедри іноземних мов та перекладознавства, канд. філол. наук

Рецензент: Тетяна Головач, доцент кафедри іноземних мов та культури фахового мовлення Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат філологічних наук, доцент

Програму рекомендовано кафедрою іноземних мов та перекладознавства

Протокол від “27” серпня 2020 року № 1

Начальник (завідувач) кафедри іноземних мов та перекладознавства

_____ Олег ТИЩЕНКО
(підпис) (ім'я та прізвище)

Схвалено Вченою радою навчально-наукового інституту психології та соціального захисту

Протокол від “02” вересня 2020 року № 1

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Усний двосторонній переклад» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 035 «Філологія».

Двосторонній переклад, володіння яким необхідне всім бакалаврам, зокрема тим, які вивчають іноземні мови, особливо майбутні перекладачі.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є способи виконання адекватного усного перекладу, а також перекладознавчі аспекти усного перекладу.

Міждисциплінарні зв'язки: здійснюються з іншими практичними дисциплінами, які націлені на освоєння іноземних мов. Це, перш за все, «Вступ до перекладознавства», «Вступ до галузевого перекладу», «Переклад галузевої літератури».

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів та тем:**

Змістовний модуль 1. Дискурсивні проблеми перекладу.

Тема 1.1. Переклад як міжмовна та міжкультурна комунікація.

Тема 1.2. Поняття контексту повідомлення; текст та контекст; текст та дискурс.

Змістовний модуль 2. Семантичні, лексичні та граматичні аспекти усного перекладу.

Тема 2.1. Семантичні аспекти усного двостороннього перекладу.

Тема 2.2. Семантична надмірність усного повідомлення, фокус значення та способи його перекладу.

Тема 2.3. Лексичні та граматичні аспекти усного перекладу.

Змістовний модуль 3. Способи фіксування та відтворення змісту повідомлення.

Тема 3.1. Типи лакун в усному дискурсі: фонологічні, лексико- семантичні та граматичні лакуни.

Тема 3.2. Універсальний перекладацький скоропис.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Усний двосторонній переклад» є зміцнити зв'язки між українською та англійською мовами, розглядаючи переклад не просто як процес міжмовних трансформацій, а як вміння знаходити мовні засоби, здатні в конкретній ситуації донести до слухача зміст повідомлення, ознайомити студентів вимогами, що ставляться до усного перекладача, та тренування різних видів усного перекладу на практиці. Автентичний характер навчальних матеріалів, трактування їхнього змісту й

тематика формують професійну мотивацію, розширюють загальнокультурні обрії фахівців, розвивають творче мислення, сприяють їхньому ідейно-світоглядному вихованню.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Усний двосторонній переклад» є:

- навчити майбутнього фахівця вільно орієнтуватися в сучасному інформаційному потоці з метою удосконалення іншомовних умінь і навичок;
- удосконалити комунікативні уміння й навички володіння іноземною мовою при здійсненні усного перекладу на різні теми;
- брати участь в усному мовленні іноземною мовою в обсязі тематики, передбаченої програмою;
- читати ділову кореспонденцію з метою отримання інформації та передачі її змісту рідною та іноземною мовами;
- практично користуватися мовою у професійній діяльності;
- реферувати (усно та письмово) оригінальні тексти зі сфери офіційно-ділового та наукового стилів;
- здійснювати адекватний переклад з іноземної мови на українську та навпаки текстів, що відповідають тематиці та рівню складності курсу.
- підготувати майбутнього фахівця до наукової діяльності, продовження освіти.

1.3. Програмні результати навчання:

- знати предмет практики усного перекладу і термінологію, якою вона оперує;
- специфіку та вимоги до усного перекладу;
- класифікацію видів усного перекладу;
- сутність мовних засобів і комунікативний ефект, який кожен з них обумовлює;
- жанри усного мовлення та особливості їхнього функціонування;
- трансформаційні прийоми перекладу мовних засобів;
- мовні та стилістичні особливості перекладу;
- способи уникнення типових помилок при усному перекладі;
- знати професійно здійснювати усний переклад текстів різних стилів та жанрів;
- поводитись при перекладі згідно з основними правилами вербальної та невербальної поведінки перекладача;
- виходити зі складних положень при усному перекладі;
- володіти професійним етикетом та підтримувати імідж перекладача;
- спонтанно та чітко висловлювати думки двома мовами, швидко підбирати адекватні мовні засоби в різних жанрах усного мовлення;

- виступати з повідомленнями за обраною тематикою;
- перекладати і коментувати усний матеріал різних стилів із застосуванням основних видів професійного двостороннього перекладу.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин /3 кредити ECTS.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ДИСКУРСИВНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ

Тема 1.1. Переклад як міжмовна та міжкультурна комунікація.

Сучасні підходи до визначення поняття «переклад». Переклад як міжмовна та міжкультурна комунікація. Особливості усного послідовного перекладу. Типи усного послідовного перекладу. Кодекс етики перекладача.

Тема 1.2. Поняття контексту повідомлення; текст та контекст; текст та дискурс.

Поняття контексту повідомлення; текст та контекст; текст та дискурс. Усний послідовний переклад: типи контекстів та контекстуальні зв'язки в дискурсивному просторі. Макроконтекст, мікроконтекст та комунікативний контекст повідомлення та їхня роль у здійсненні усного перекладу. Контекстуальні зв'язки (анафоричні, катафоричні та екзофоричні) між елементами повідомлення та їх роль у заповненні «лакун» (пропусків) у процесі усного перекладу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

СЕМАНТИЧНІ, ЛЕКСИЧНІ ТА ГРАМАТИЧНІ АСПЕКТИ УСНОГО ПЕРЕКЛАДУ.

2.1. Семантичні аспекти усного двостороннього перекладу.

Семантичні аспекти усного послідовного перекладу. Семантична структура усного повідомлення та її основні компоненти (прагматичний, дейктичний, модальний та оцінний компоненти). Роль основних компонентів усного повідомлення та тематичного та рематичного компонентів у процесі адекватного відтворення змісту усного повідомлення у перекладі. Відтворення оцінного компоненту в усному перекладі.

2.2. Семантична надмірність усного повідомлення, фокус значення та способи його перекладу.

Семантична надмірність усного повідомлення та засоби її забезпечення.

Лексико-семантична когезія усного повідомлення. Засоби забезпечення семантичної надмірності повідомлення: просте та складне повторювання, простий та складний парафраз, заміна про-формами (займенниками) тощо та граматична когезія усного повідомлення: узгодження часових форм, вживання форм умовного способу дієслова.

2.3. Лексичні та граматичні аспекти усного перекладу.

Лексичні аспекти усного перекладу. Лексичні труднощі, які виникають при послідовному перекладі тексту «на слух»: ключові слова, галузеві терміни

(subject field words), власні імена та назви, числівники, скорочення, акроніми, безеквівалентна лексика – національно-культурні реалії, оманливі лексичні одиниці, «хибні друзі» перекладача, пароніми, псевдоінтернаціоналізми тощо). Особливості відтворення усталених фраз (кліше), фразеологічних одиниць, емоційно забарвленої лексики, елементів гумору тощо.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

СПОСОБИ ФІКСУВАННЯ ТА ВІДТВОРЕННЯ ЗМІСТУ ПОВІДОМЛЕННЯ

Тема 3.1. Типи лакун в усному дискурсі: фонологічні, лексико-семантичні та граматичні лакуни.

Лакуни (пропуски, пробіли) усного повідомлення та способи їхнього «заповнення» слухачем (перекладачем-тлумачем). Типи лакун в усному дискурсі: фонологічні, лексико-семантичні та граматичні лакуни. Методи тренування пам'яті усного перекладача-тлумача

Тема 3.2. Універсальний перекладацький скоропис.

Універсальний перекладацький скоропис (УПС). Основні принципи універсального перекладацького скоропису (УПС). Методика застосування УПС в усному послідовному перекладі завдяки семантичній надмірності усних повідомлень. Система ведення записів згідно з вимогами УПС, використання спеціальних символів, аббревіатур, акронімів та скорочень для швидкого запису та перекладу усних повідомлень.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. **Новоселицька С.В., Пелипенко О.А.** Вступ до усного перекладу. – Острог: Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2007. – 218 с. + CD
2. **Тренінг курс двостороннього послідовного перекладу (Англо-українська мовна пара) / Г.Е. Мірам, В.В. Дайнеко, С.В. Іванова.** – Київ: Ніка-Центр, 2013. – 228 с. + CD
3. **Nesterenko N. Lysenko K.** A Course in Interpreting and Translation. – Вінниця: Нова Книга, 2006. – 248 с.
4. **Nolan J.** Interpretation Techniques and Exercises / Nolan James. – Clevedon, Buffalo, Toronto: MULTILINGUAL MATTERS LTD, 2005. – 320 p.

Допоміжна

5. **Аликина, Е. В.** Введение в теорию и практику устного последовательного перевода: учебное пособие / Е. В. Аликина. – М.: Восточная книга, 2010. – 192 с.

6. **Миньяр-Белоручев Р.К.** Последовательный перевод. – Москва: Воениздат, 1969. – 288 с.

7. **Миньяр-Белоручев Р.К.** Как стать переводчиком? – Москва: Готика, 1999. –176 с.

8. **Сдобников В.В.** 20 уроков устного перевода. – Н. Новгород: Изд-во НГЛУ им. Н.А. Добролюбова, 2003. – 136 с.

9. **Фалалеев А., Малофеева А.** Упражнения для синхрониста. Зеленое яблоко. – СПб: Перспектива, Юникс, 2014. – 187 с.

10. **Ребрій О.В.** Основи перекладацького скоропису / Навч. Посібник. За ред.. Л.М. Черноватого і В.І. Карабана. Вінниця: НОВА КНИГА, 2006. – 152 с.

11. **Чужакин А.П.** Общая теория перевода и переводческой скорописс. Курс лекцій. – М.: Валент, 2002. – 160 с.

4.КРИТЕРІЇ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ ТА ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

При оцінюванні результатів навчання здобувачів освіти потрібно керуватися такими **критеріями успішності навчання:**

Бали	Оцінка	Критерії оцінювання
91–100	Відмінно	<p>Здобувач демонструє повні й вичерпні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях.</p> <p>Вміє реалізувати теоретичні положення дисципліни при розв’язуванні практичних завдань, може аналізувати і співставляти навчальний матеріал з даної та суміжних дисциплін. Знає сучасні технології та методи рішення прикладних завдань з дисципліни.</p> <p>За час навчання при проведенні лабораторних занять, виконанні курсової роботи проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включатись в дискусії, може відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються.</p> <p>Зменшення 100-бальної оцінки може бути пов’язане з недостатнім розкриттям питань, що стосується дисципліни яка вивчається, але виходить за рамки об’єму матеріалу передбаченого робочою програмою, або здобувач проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи</p>

Бали	Оцінка	Критерії оцінювання
		рішенні складних практичних завдань.
81–90	Добре	<p>Здобувач демонструє добрі та вичерпні знання, володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на основі здобутих знань аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при рішенні практичних завдань, проте допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною. Знає сучасні технології та методи рішення практичних завдань з дисципліни.</p> <p>За час навчання при проведенні лабораторних занять, виконанні курсової роботи та поясненні прийнятих рішень, дає вичерпні пояснення.</p>
71–80	Добре	<p>Здобувач в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових прикладних завдань з дисципліни.</p> <p>Вміє пояснити основні положення виконаних завдань та давати правильні відповіді про зміну результату при заданій зміні вихідних параметрів. Помилки у відповідях / рішеннях / розрахунках не є системними.</p> <p>Розуміє основні положення, що мають визначальне значення для лабораторних занять, виконанні курсової роботи в межах дисципліни.</p>
61–70	Задовільно	<p>Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постановку стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень.</p> <p>Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати завдання подібні тим, що розглядалися на заняттях, проте допускає значну кількість неточностей і помилок, усунути які здатен лише за допомогою викладача.</p>
51–60	Задовільно	<p>Здобувач володіє певними знаннями та основними положеннями, передбаченими робочою програмою дисципліни, на мінімально допустимому рівні для подальшого засвоєння результатів навчання в рамках освітньої програми. З використанням основних теоретичних положень здобувач з труднощами пояснює правила вирішення практичних завдань дисципліни.</p> <p>Виконання лабораторних завдань, курсової роботи значно формалізовано: є відповідність алгоритму, проте відсутнє глибоке розуміння самої роботи.</p>
35–50	Незадовільно	<p>Здобувач може відтворити окремі фрагменти знань з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни здобувач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час лабораторних робіт та результати поточного контролю в більшості є невірними та/або необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у здобувача відсутні, що створює перепони для подальшого засвоєння результатів навчання в рамках освітньої програми.</p>

Бали	Оцінка	Критерії оцінювання
0–34	Незадовільно	Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його відповіді під час лабораторних робіт та результати поточного контролю є невірними та/або необґрунтованими. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними.

Формою підсумкового контролю екзамен.

5.ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Під час вивчення дисципліни передбачено індивідуальний поточний контроль, контроль за виконанням самостійної та індивідуальної роботи, індивідуальний підсумковий контроль у формі екзамену.

Поточний контроль здійснюється у формі виконання тестових завдань на базі платформи віртуального навчального середовища.

Під час консультацій викладач здійснює контроль за самостійною роботою здобувачів освіти.

Індивідуальний підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінювання. Оцінка із 100-бальної шкали в національну переводиться відповідно до діючого положення про освітній процес (91–100 – «відмінно», 71–90 – «добре», 51–70 – «задовільно», менше 51 – «незадовільно»).